

De man als een ietwat ongezeglijke hond

theater • recensie
Margriet Prinsen

Toneelgroep Amsterdam. 'De Kruistochten'. Tekst: Alan Ayckbourn. Regie: Ivo van Hove. Spel: Roeland Fernhout, Fred Goessens, Hans Kesting, Hilde van Mieghem, Karina Smulders en Johanna ter Steege. Gezien: Amsterdam, Stadsschouwburg, 22 juni, nog te zien: aldaar t/m 24 juni. Tournee volgend seizoen.

Zo politiek als het Holland Festival opende met de Sellarsproductie over het vluchtelingen-vraagstuk, zo licht eindigt het met een heuse komedie van Alan Ayckbourn. Een opmerkelijke keuze voor regisseur Ivo van Hove die bekend staat om zijn zwaarwichtige en cerebrale voorstellingen.

De Kruistochten is de Nederlandse vertaling van *The Norman Conquests* (1973), een relatiekomedie die uit drie delen

bestaat van elk zo'n anderhalf uur. Eigenlijk zijn het variaties op één thema: in het eerste deel worden de personages en hun onderlinge verhoudingen getekend gedurende een familie-weekend. In de twee delen erna vinden ongeveer dezelfde gebeurtenissen plaats, maar gezien vanuit een ander perspectief. Dat levert geestige momenten op omdat je als toeschouwer meer informatie hebt dan de personages zelf.

Het stuk gaat over een broer, twee zussen en hun partners. Het jongste zusje (Karia Smulders) zorgt voor de zieke moeder en wordt voor een weekend afgelost van haar eenzame taak.

Als blijkt dat zij vrij wil om uitgerekend met haar zwager Norman een romantisch tripje te maken, worden de verhoudingen op scherp gesteld. Ayckbourn heeft een trefzekere, lichtvoetige stijl; hij weet personages onbarmhartig neer te zetten.

Het meest ontroerend is Fred Goessens als Rik: een groot maar blij kind, dat zijn kop in het zand steekt voor de grote boze buitenwereld, spelletjes bedenkt die niemand wil spelen en aan de lopende band flauwe moppen tapt. Toch lijkt hij oprecht te houden van zijn vrouw Sarah (Hilde van Mieghem), een dwangneurotische huisvrouw met hysterische trekjes. Ook het andere huwelijk, dat tussen Ruth (Johanna ter Steege) en Norman (Hans Kesting), is verre van volmaakt. Niet voor niks verwijst de Engelse titel naar Norman. Hij is de katalysator van alle verlangens, maar uiteindelijk komt er weinig terecht van zijn grootse

plannen. Voor het romantische weekendtripje boekt hij een hotel in Nieuw Vennep, of all places, maar zelfs daar komt het stel niet. Liefst blijft hij thuis om wat te vrijen op het goedkope kleed dat voor hem het topunt van intimiteit en erotiek vormt. Zijn vrouw karakteriseert haar huwelijk met Norm als het hebben van een grote, ietwat ongezeglijke maar best wel lieve hond.

De acteurs maken er een feestje van, zonder uitzondering wordt uitstekend gespeeld. Speciale vermelding verdient Roeland Fernhout die meestal stoere heldenrollen speelt maar hier laat zien dat hij ook een sukkel als de contactgestoorde Tom zeer overtuigend kan neerzetten. Zijn lichaamstaal en mimiek spreken boekdelen.

Centraal op het grote toneel heeft vormgever Jan Versweyeld een klein huisje neergezet dat steeds meer open gaat. De scènes spelen zich veelal af op

het voortoneel waar geen poging is gedaan om een realistische eetkamer te verbeelden. Borden en eetgerei worden achteloos op de grond gegooid zodat het aan het einde een ware veldslag is van deels kapotte attributen.

Op een groot scherm worden na elk bedrijf video-opnames getoond die van dichtbij nog eens flarden laten zien van wat zich zojuist heeft afgespeeld op de scene. Dat werkt mooi, het geeft een extra dimensie en een moment van rust om bij te komen van alle turbulente gesprekken en gebeurtenissen. Hoewel er genoeg valt te genieten van deze relatiecomedy, wordt niet duidelijk waarom Ivo van Hove uitgerekend nu voor een stuk van Ayckbourn, de kampioen van het blijspel, kiest. De angel ontbreekt in *De Kruistochten*, meer dan goed vermaak is het niet.